UNIFEM Afghanistan Mission

Situation of Women in Afghanistan

یونیفیم افغانستان – د ۱۳۸۷(۲۰۰۸) کال معلوماتي پاڼه

"د ښځو پرمختګ په حقیقت کې د ټولو پرمختګ دی"

یونیفیم د ملګرو ملتونو په چوکاټ کې د ... پرمختیایي صندوق د . نومو ... صندوق د ... د ...واکمنتیا او د جنسیت د برابر سره د مرست په موخه نویو او نو ت رو پرو رامونو او ستراتیژیو سره مالي او تخنیکي مرسته کوي. د خپلو فعالیتونو او هلو ...لو په سر کې د ... و د بشري حقوقو مسال ته په ای ورکولو سره، یونیفیم په ...لورومهمو ...رونو کې خپلو فعالیتونه متمرکز کوي:

- د ښځو تر مینځ د بېوزلۍ د کچې راکمول،
- د ښځو په وړاندی د تاوتریخوالي د کچې راکمول،
- د ښځو او نجونو تر مینځ د اچ.آی. وي/ایډز د ناروغۍ د خپریدو د کچې تدریجي راکمول، او
- هم د جګړې او هم د سولې په شرایطو کې په ډموکراتیکو ادارو کې د جنسیت برابرۍ ته رسیدل.

یونیفیم د ۲۰۰۲ کال راپدیخوا په افغانستان کې کار کوي او هلې ځلې کوي ترڅو د دولتی موسساتو د ظرفیت د لوړولو د منظم او منظم پروګرام او د ښځو چارو وزارت سره د تخنیکي مرستو ، د حکومت ټولو ادارو او عدلي سکتور ته د جنسیت د مسالې د پراختیا، د ښځو د اقتصادي ځواکمنتیا اړونده نوښتونو څخه ملا تړ، د سولې د ټینګښت په کار کې د ښځو د ګډون دهڅولو، د ښځو په وړاندی د زورزیاتي او تاوتریخوالي د له مینځه وړلو څخه د ملا تړ، او د حقوقي او عدلي اصلاحاتو د تر سره کولو له لیارې نومړو هدفونو ته ورسیږي.

په افغانستان کې د یونیفیم مرکزي دفتر د یوه سوله ایز او پرمختللي افغانستان د جوړولو د عمومي لرلید په چوکاټ کې چې په هغې کې به ښځې او نارینه د امنیت، د ژوند په ټولو ډګرونو کې د برابرو او یو شانته حقوقو او امکاناتو په لرلو سره خپل پروګرام تنظیم کړیدي. نوموړي دفتر خپل فعالیتونه د جنسیت اړونده ملي او نړیوالو مخ په زیاتیدونکو مبلغینو او موسسو سره چې د حکومت سره د یوه عمومي پرمختیایي بلا ن په چوکاټ کې د ښځو د ځواکمنتیا او جنسیت د برابرۍ لپاره مرسته کوي،همغاړی کړیدي.

نفوس

- د افغانستان د ...ول ۲۳،۶ میلیونه نفوس له ...ل... خه ۴۸،۹ په سلو ک... ی... دي
- د بشري شاخص د انکشاف له نظره چ... ۰،۳۴۶ په حد ک... د ، د ن... ي د ۱۷۸ هیوادونو په ... له ک... افغانستان ۱۷۴ ، ای لري
- د افغانستان لپاره د جنسیت د انکشاف شاخص ۰،۳۱۰ د چ... افغانستان د ن... د ...ولو هیوادونو په ... له ک... د اخیر خه دوهم ای لري.

سیاسي ... ون

- د افغانستان د ملي شورا د استازو په سلو کې ۲۷ یې ښځې دي(د ولسي جرګې د ۲۴۹ استازو له ډلې نه ۶۸ یې ښځې او د مشرانو جرګې د ۱۰۲ غړیو د ډلې نه ۲۳ تنه یې ښځې دي)
- د ولا یتي شوراګانو د ۱۳۸۴ کال په ټول ټاکنو کې د ولا یتي شوراګانو د ۴۲۰ څوکیو له ډلې نه ۱۲۱ څوکی ښځو وګټلې
- د دولت د ملکي مامورینو د ډلې نه په سلو کې ۲۵،۹ یې ښځې دي
- د هغو ښځو شمیره چې په ټول ټاکنو کې د ګډون لپاره یې نومونه لیکلي وو په ۱۳۸۳ کال کې په سلو کې د ۴۱،۵ څخه په ۱۳۸۴ کال کې په سلو کې ۴۴ ته لوړه شوه

...ول ...

- (د دولت د کابیني یواځې یوه غړي ښځه ده(د ښځو چارو وزیره
- د ولا یتي شوراګانو په ټول ټاکنو کې د ښځو د ۱۲۴ بیلو شویو څوکیو د اشغال په موخه په کافي شمیره ښځې موجودی نه وی چې له همدی کبله د هغوی د ونډی اړونده دری څوکۍ باید نارینه وو ته ورکړل شوی وای
- د نړی په هیوادونو کې د افغانستان د ټولو ۱۷ سفیرانو د ډلې نه په ۱۳۸۶ کال کې یواځې دوه تنه یې ښځې دي

په ۱۳۸۳ کال ک...

- په سلو کې ۸۷ افغانان په دی باور دي چې ښځې د رایې ورکولو او په انتخاباتو کې د ګډون په موخه باید د خپلو کورنیو د نارینه غړیو څخه اجازه واخلي
- په سلو کې ۳۵ ښځې په دی باور دي چې هغوی د رایې د ورکولو او په انتخاباتو کې د ګډون لپاره اجازه نلرله
- په سلو کې ۱۸ نارینه په دی باور دي چې هغوی اجازه نه ورکوي د هغوی میرمني په انتخاباتو او رایې ورکولو کې ګډون وکړي

په کاري واک ک... د ... ون کچه

- د ... کرني د کارګرانو په سلو کې ۳۰ یې ښځې دي
- د یو شانته کار د تر سره کولو په بدل کې ښځې د نارینه وو په پرتله دری ځله لږ معاش ترلا سه کوي

http://afghanistan.unifem.org/

Situation of Women in Afghanistan

- د کابل په ښار کې د ۵۰،۰۰۰ په شاوخوا کې کونډې میرمنې شته چې هره یوه یې د شپږو تنو د اعاشې او اباتې متکفله ده
- د اقتصادي نظره په افغانستان کې یواځې په سلو کې ۳۸،۲ ښځې فعالې دي او په اقتصادي فعالیتونو کې ګډون کوي
- په ۱۳۸۳ کال کې د سړي په سر ناخالصه کورني تولید د ښځو لپاره ۴۰۲ امریکایي ډالره وو په داسې حال کې چې د نارینه وو د سړي په سر ناخالصه کورني تولید ۱۱۸۲ امریکایي ډالره وو

❑ په عدلي سکتور کې د ... و ... ون

- د افغانستان د ښځینه قضاتو ټولنه په ۱۳۸۲ کال تاسیس شویده، او همدارنګه د افغانستان د حقوق پوهو او مسلکي ښځو ټولنه تاسیس او وجود لري
- په افغانستان کې د ۱،۵۴۷ قاضیانو له ډلې نه یواځې ۶۲ تنه یا په سلو کې ۴،۲ یې ښځې دي
- دهیواد د ۵۴۶ څارنوالا نو د ډلې څخه یواځې ۳۵ تنه یا په سلو کې ۶،۴ یې ښځې دي
- دهیواد د ۱،۲۴۱ حقوق پوهانو له ډلې نه یواځې ۷۶ تنه یا په سلو کې ۶،۱ یې ښځې دي
- د ستره محکمې په عالي شورا کې یوه ښځه هم غړیتوب نلري
- د فامیلي او ماشومانو اړونده د یو شمیر محکمو مشري د ښځو په غاړه ده

❑ په امنیتي سکتور کې د ... ود ... ون کچه

- دهیواد د امنیتي ځواکونو او پولیسو د کارکوونکو په سلو کې د یو څخه لږ یې ښځې دي
- د ۱۳۸۵ کال د دلوې تر میاشتې پورې، د افغانستان د ۶۲،۴۰۷ کسیز پولیسي ځواک د ډلې څخه یواځې ۲۳۳ تنه یې ښځې وې
- د افغانستان په ملي اردو کې د ښځو شمیره ۲۵۹ تنه ده چې د دفاع وزارت د ۴۳،۰۰۰ کسه نظامي پرسونل په سلو کې ۰،۶ جوړوي
- د کمکي پولیسي ځواک په لیکو کې هیڅ ښځه د پولیس په توګه کار نه کوي

❑ د سولې او بیارغونې په کارونو کې ... ون

- د ځایي پراختیا د ۹،۳۹۴ شوراګانو له ډلې نه چې د ۱۳۸۶ کال د ثور تر میاشتې پورې په ټول هیواد کې تاسیس شوي دي، د ښځو شمیره د ۶۷،۲۱۲ (په سلو کې ۷۶ کې) نارینه وو په پرتله ۲۱،۲۳۹ تنه (په سلو کې ۲۴) ده

❑ د مطبوعاتو/ خبري رسنیو سکتور

- د ۱۳۸۶ کال د حمل تر میاشت پورې د حکومت د مطبوعاتي سکتور د ۸۸۱ کار کوونکو له ډلې څخه، یواځې ۲۰۸ تنه یې (په سلو کې ۲۳،۶) ښځې وې
- په کابل کې یوه خصوصي ورځپاڼه یواځې په سلو کې ۲۰،۹ ښځینه کار کوونکي لري
- د کابل په یوه خصوصي تلویزیوني چینل کې، دهغې د ۱،۹۵۰ کار کوونکو له ډلې څخه یواځې ۲۰۲ تنه یې ښځې دي
- ډیرې هغه ښځې چې د مطبوعاتو او خبري رسنیو په برخه کې کار کوي دنده یې د خوړو چمتو کول او د کار د ځونو پاکول دي

❑ د روغتیا سکتور

- د روغتیا او ولا دي روغتیا ریاست د عامې روغتیا په چوکاټ کې په ۱۳۸۲ کال کې جوړ شو
- د لومړنیو روغتیایي خدمتونو مجموعه جوړې شویده چې ښځو ته په کې ولا دي روغتیایي خدمتونه شامل دي
- په ۱۳۸۶ کال کې د روغتیایي کارګرانو شمیره ۱۵،۰۰۱ تنو ته ورسیده چې په سلو کې ۴۹،۳ یې ښځې دي

ولـ ،

- په هره دقیقه کې یوه ښځه د ولا دي روغتیایي ستونزو او ناروغیو په وجه خپل ژوند له لاسه ورکوي (د ۱۰۰،۰۰۰ هغو ماشومانو له ډلې څخه چې ژوندي نړۍ ته راځي د ۱،۶۰۰ څخه تر ۱،۹۰۰ ماشومانو پورې د زیږیدنې څخه وروسته مري چې افغانستان په دې توګه د نویو زیږیدلو ماشومانو او میندو د مړینې له درکه په نړۍ کې دوهم ځای لري)
- د ټولو تولداتو په سلو کې یواځې ۱۴ یې د لا یقو او مسلکي نرسانو او دایو په لاس ترسره کیږي، او یواځې په سلو کې ۱۲ ښځې د ولا دت څخه مخکې روغتیایي پاملرنې څخه ګټه اخلي
- د موقعیت او ځای په پام کې نیولو سره، د کلیوالي ښځو په سلو کې د ۳۰ او ۹۰ تر مینځ د روغتیایي خدمتونو څخه ګټه نشي اخیستلا ی
- په ۱۳۸۳ کال کې هرې افغاني ښځې په اوسط ډول ۷،۴ ماشومان درلودل
- په افغانستان کې د ښځو د عمر منځنۍ کچه یواځې ۴۴ کاله ده
- د ۲۵،۰۰۰ افغانانو له ډلې څخه چې هر کال د توبرکلوز (سل) د ناروغۍ په وجه خپل ژوند له لا سه ورکوي، ۱۶،۰۰۰ تنه یې ښځې دي
- په سلو کې ۴۸ ښځې په وینه کې د اوسپنې د کمښت سره مخامخ دي

❑ د پوهنې په برخه کې

- په ۱۳۸۴ کال کې په افغانستان کې د ښوونکو د روزنې د موسسو په سلو کې ۵۸،۸ ښځې وې

ولـ ،

د یونیفیم معلوماتي پاڼه- ۲۰۰۸ کال د جنورۍ میاشت

Situation of Women in Afghanistan

UNIFEM Afghanistan Activities

- د ښځو به مینځ کې د لیک لوست د زده کړی کچه په سلو کې ۱۵،۸ ده(دا کچه د نارینه وو په مینځ کې په سلو کې ۳۱ ده)
- په سلو کې یواځې ۱۹ ښوونځې دنجونو د ښوونځیو په نامه پیژندل شویدي
- دهیواد په ۲۹ تعلیمي ناحیو کې، دنجونو لپاره یو ښوونځې هم وجود نلري
- د لومړنیو زده کړو په کچه، د لومړنیو ښوونځیو د نارینه زده کوونکو شمیره د ښځینه زده کوونکو په پرتله دوه ځله زیاته ده
- په ثانوي ښوونځیو کې دنجونو شمیره هر کال د ۱۳۸۳-۱۳۸۴ کلونو ترمینځ په سلو کې ۴،۷ کمه شویده

د واده او ونده مسایل

- ښځې د افغاني ټولنې د په سلو کې ۲ کورنیو مشري او سرپرستی په غاړه لري
- په افغانستان کې په سلو کې د ۷۰ څخه تر ۸۰ پوری ښځې د واده قانوني عمر ته د رسیدو نه مخکې دیته اړ ایستل کیږي چې واده وکړي
- د طلاق د دعوو قضیو شمیره چې د ۱۳۸۴ کال څخه تر ۱۳۸۵ کال پوری یې رپوټ ورکړل شویدی، په همدی موده کې د ۱۴ څخه ۱۵۸ پیښو ته لوړه شویده
- په افغانستان کې د یو میلیون په شاوخوا کې کونډی میرمنې شته چې د عمرونو منځنۍ کچه یې ۳۵ کالو ته رسیږي

په جنسي مسایلو او ونده تاوتریخوالی او د جنسیت پر بنسټ تاوتریخوالی

- په افغانستان کې د ښځو په وړاندی د تاوتریخوالي د ۱،۳۲۷ پیښو د ډلې څخه، په سلو کې ۳۰،۷ یې فزیکي زور زیاتي پوری اړه لرله، په سلو کې ۳۰،۱ په رواني تاوتریخوالي او زور زیاتي پوری اړه لرله، په سلو کې ۲۵،۲ په جنسي زور زیاتي او تاو تریخوالي پوری اړه لرله، او په سلو کې ۱۴ په درېو واړو ډولونو پوری اړه لرله
- د ښځو په وړاندی د زور زیاتی او تاو تریخوالي د پیښو په سلو کې ۸۲ یې دعوی د خپلو کورنیو د غړیو له خوا تر سره شوي، په سلو کې ۹ یې دعوی د محل خلکو او ګاونډیانو له خوا تر سره شوي، او په سلو کې ۱،۷ یې د حکومتي چارواکو له خوا تر سره شویدي
- د ۱۳۸۵ کال په ترځ کې د افغانستان د بشر د حقوقو خپلواک کمیسیون د جنسي زور زیاتي او د جنسیت په بنسټ د زور زیاتي ۱،۱۹۹ پیښې ثبت کړیدي چې په لاندی مواردو کې دي: د ۵۵۸ سختو هلو ځلو پیښې، په زور سره د واده ۲۱۳ پیښې، د ځان سوځولو ۱۰۶ پیښې، د قتل ۵۰ پیښې، دنجونو د تبادلې(بدل) ۴۱ پیښې، د جنسي تیري اړونده ۳۴ پیښې، د میړونو د خپلوانو له خوا د ښځو د شتمنیو د غصبیدو ۷۴ پیښې، د ښځو څخه د میړونو د نه ملا تړ ۱۹۸ پیښې، په ټولنیزو فعالیتونو کې د ښځو د ګډون څخه د مخنیوي اړونده ۱۹ پیښې، د ښځو او نجونو د قاچاق ۱۲ پیښې
- د ښځو چارو وزارت په ۱۳۸۵ کال کې د جنسي زور زیاتي او د جنسیت پر بنسټ د زور زیاتي ټولې ۲،۱۳۳ پیښې ثبت کړیدي چې په لاندی مواردو کې دي: په زور سره د ودونو اړونده ۷۶۹ پیښې، د قتل اړونده ۸۷ پیښې، د ځان سوځولو اړونده ۱۰۶ پیښې، د میړونو د خپلوانو له خوا د ښځو د شتمنیو د غصبیدو ۲۰ پیښې،د ښځو څخه د میړونو د نه ملا تړ اړونده ۱۰۰ پیښې، د ناوړه او ناسم چلند اړونده ۶۹ پیښې، د تښتوني اړونده ۲۴ پیښې، دنجونو د تبادلې(بدل) اړونده ۱۰ پیښې، دنجونو د قاچاق اړونده ۵ پیښې، په ښځو باندی د قتل د تور د لګولو اړونده ۳ پیښې، د ماشوم زیږولو په وخت کې زیږنتون ته د ښځو د تللو څخه د مخنیوي اړونده ۲ پیښې

پالیسۍ او قوانین

د ۲۰۰۱ کال د دسمبر د میاشتې په ۵ نېټه د بن تړون لاسلیک شو

نوموړی تړون د یوه داسې حکومت په جوړولو ټینګار کوي چې پراخ بنسټه او د جنسیتي پلوه متوازنه او د هیواد د ټولو قومونو او قبایلو استازي په کې ګډون ولري.

د افغانستان اساسي قانون– د ۲۰۰۴ کال د جنوري په میاشت کې د اساسي قانون د لویې جرګې له خوا تصویب شو

22، 44، مواد ه – او 54

" د افغانستان ټول اوسیدونکي– د نارینه وو او ښځو په ګډون– د قانون په وړاندی یو شانته حقونه او دندی لري "

د افغانستان تړون– د ۲۰۰۶ کال د جنوري د میاشتې د ۳۱ نېټې څخه د فبرور د میاشتې د لومړۍ نېټې پورې په لندن کې لاسلیک شو

معیارونه: حکومتداري، د قانون حاکمیت او بشري حقونه

" د ۲۰۱۰ کال پوری، باید د افغانستان د ښځو لپاره ملي کړنلاره په بشپړه توګه تطبیق شوي وی، او د زرېزی د پرمختیایي هدافو سره سم، په حکومتي دستګاه او د انتخابي او انتصابي ارګانونو په ګډون د افغانستان په ټولو حکومتي موسسو کې د ښځو ګډون پیاوړی شوي وي . "

" په مساوي او برابره توګه د ښځه او نارینه وو د بشري وړتیاوو په پیاوړتیا باندی د ځانګړي تاکید په پام کې نیولو سره، د ظرفیتونو پرله پسې پیاوړتیا او د یوه اغیزمن دولت او مدني ټولنې د موسسو رامینځته کول . "

" په ټولو پالیسیو او پروګرامونو کې د ښځو او نارینه وو د حقوقو او مسوولیتونو د برابرۍ په اصل باندی تاکید . "

http://afghanistan.unifem.org/

UNIFEM Afghanistan Activities

"

❑ د افغانستان لنـ مهاله پرمختیایي ستراتیژي

د ۲۰۰۶ کال د جنوري د میاشتـ د ۳۱ نیـ خه د فبرور د میاشتـ د لومـ نیـ پور د لندن په کنفرانس کـ تصویب شوه او عملي کاری پیل شو

د جنسیتي عدالت لومـ ـ ه ـ ه مساله

د حکومت هدف د ښځو په وړاندی د توپیر له مینځه وړل، دهغوی د بشري پانګي پیاوړتیا او په افغانستان "کي د ژوند په ټولو ډګرونو کي د بشپړ او برابر ګډون د تضمین په موخه دهغوی د مشرتابه رول پیاوړتیا د افغانستان لنډ مهاله پرمختیایی ستراتیژي د ۴۰ په شاوخوا کي ژمني لري چي د جنسیت اړونده ۱۳،" مشخصو معیارونو په ګډون، د جنسیتي برابری مسالي ته پاملرنه کوي.

❑ د زریز پرمختیایی موخـ - افغانستان په نـ کـ ۱۹۱ یم هیواد وو چـ په ۲۰۰۴ کال یـ د زریز (د ۲۱می پیـ) اعلامیه لا سلیک کـ ه

او 5 ګڼه اهداف: سرتاسري لومړنیو زده کړو ته لا سرسي، د جنسیتي برابری د مسالي ترویج، او د *4*، *3*، *2* ښځو ځواکمن کول، د ماشومانو د مړیني د کچي راټیټول، د میندو د روغتیایی حالت ښه کول. "

❑ د خوـ پرته او په کوچني عمر کـ د ودونو د منع کولو پروتوکول- د ۲۰۰۵ کال د نومبر د میاشتـ په ۲۴ نیـ ه لا سلیک شوید

د دی پروتوکول موخه تر ۲۰۰۸ کال پوری د خوښي پرته او په کوچني عمر کي د ودونو منع کول دي"
"

❑ د ـ و په و اند د تاوتریخوالي د مینـ ه و لو(بین الـوزارتي) کمیسیون- د ۲۰۰۳ کال د جولای د میاشتـ په نهمه نیـ ه جو شوید

نوموړی کمیسیون ته دنده ورکول شویده ترڅو په ملي کچه د ښځو په وړاندی د تاوتریخوالي اړونده تدابیرو او پالیسیو د تطبیق څخه څارنه وکړي

❑ د ـ و په و اند د تبعیض د ولو ولونو د له مینـ ه و لو کنوانسیون(سیدا)- د ۲۰۰۳ کال د مارچ د میاشتـ په ۵ نیـ ه تصویب شو

د هیواد هر اړخیز او بشپړ انکشاف، د نړۍ د خلکو سوکالي او د سولې داعیه د ژوند په ټولو ډګرونو کي په برابرو شرایطو سره د .."
ښځو او نارینه وو د ګډون غوښتنه کوي.

"

په افغانستان کـ د یونیفیم پرو رامونه

❑ جنسیت او عدالت

د جنسیت او عدالت دا پروګرام د دی لپاره جوړ شویدی ترڅو دا تضمین کړي چي د جنسیت لرلیدونه د حقوقي او قضایي اصلاحاتو اړونده ټولو برخو کي شاملیږي او حکومت سره په برابره توګه د ښځو او نارینه وو د بشري حقوقو څخه د ساتني په موخه لکه څرنګه چي یې په نړیوالو کنوانسیونونو او تړونونو کي یادونه شویده، د حکومت سره دهغه د نړیوالو مکلفیتونو په ترسره کولو کي مرسته کوي .

* د ـایي ادارو رامینـته کول او د سولـ ـین ـ ت: د ښځو د سیاسي مشرانو(د پارلمان د غړیو، د ولا یتي شوراګانو غړیو، د ښځو ټولني او مدني ټولنه) څخه ملا تړ ترڅو سیاسي فعالیتونو ته دهغوی د لا سرسي کچه زیاته او په نوموړی فعالیتونو باندی دهغوی اغیزه زیاته شی. په ۲۰۰۷ کال کي د پارلمان د غړیو، د مدني ټولني د ښځینه فعالینو، او د ولا یتي شوراګانو د ښځینه استازو سره یو لړ مرستي شوی دي چي پههغو کي د ښځینه سیاسي فعالینو لپاره د یوه معلوماتي مرکز جوړول، یو لړ مرستندویه ابزار، روزنیز پروګرامونه، تخنیکي مرستي او د چارو د اداری سمون دی. دهیواد په یو شمیر ولا یتونو کي د افغاني ښځو شفاهي تاریخ مستند کیږي.

* په کلیوالي سیمو کـ په تیره بیا، عدلي ار انونو ته د ـ و د لا سرسي د کچـ زیاتول: په دی پروګرام کي حقوقي سلا مشوری، روزنیز پروګرامونه او د حقوقي مرستیالا نو د خدمتونو وړاندی کول، د پولیسو په لیکو کي د جنیست د مسالي پراختیا، د حقوقي مرستو د سیستم څخه د ملا تړ په موخه د عدلیي د وزارت سره ګډ کار او داسي نور کارونه شامل دي. د حقوقي مرستو د کیفیت څخه د څارني نمونه جوړه شویده چي په اوس وخت کي په امتحاني ډول د دری دولتي ادارو د حقوقي سلا کارانو په واسطه تطبیق کیږي. په اسلامي هیوادونو کي د ښځینه پولیسو د لومړني کنفرانس د جوړیدو سره مرسته، د بدلونونو د طرفدارو مشرانو د اصلي ټیم روزل، د عدلیي وزارت د تقنیین د کمیټي څخه ملا تړ، د قوانینو د اصلا ح د کاري ډلي سره د تخنیکي مرستو ترسره کول او د مرکزي محبس د اداري څانګو د کار کوونکو روزل. دهیواد په دوو ولا یتونو کي د ارجاع دوه مرکزونه فعال دي.

* په حقوقي او قضایي بهیرونو کـ د جنیست د مسالـ شاملول: د جنسیت د نظره دهیواد د مدني او جزایي قوانینو مقایسوي تحلیل او څیړنه، د تاوتریخوالي د ښځینه قربانیانو څخه د یوه حفاظتي

http://afghanistan.unifem.org/

UNIFEM Afghanistan Activities

سیستم د رامینځته کولو په موخه د ستره محکمې او لویې څارنوالۍ د ادارو سره ګډ کار، د ښځو په وړاندې د تبعیض څخه د ډکو قوانینو د اصلاح په موخه د پالیسۍ جوړوونکو او مدني ټولنې سره ګډ کار کول دي. د پالیسۍ جوړوونکو او د مدني ټولنې د سازمانونو سره په ګډه، یونیفیم په فعاله توګه د هغو قوانینو د اصلاح څخه ملا تړ کړېدی کوم چې د جنسیت د نظره د تبعیض څخه ډک دي.

د ـــ و په و اند د تاوتریخوالي له مینځه و ل: د کډوالو په چارو کې د ملګرو ملتونو عالي کمیشنرۍ او د ملګرو ملتونو د نفوسو صندوق سره په ګډه، یونیفیم د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي د مینځه وړلو لپاره خاص صندوق جوړ کړی او د هغې د اداري چارې په غاره لري. نوموړی صندوق د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي څخه د مخنیوي اړونده فعالیتونو(د خلکو د پوهې د کچې لوړولو د تحقیقاتو او څیړنو ترسره کول، د اطلاعاتو راټول او د هغوی مستند کول، تبلیغ، د پالیسۍ جوړوونکو، دیني مشرانو، ځایي مشرانو او نورو روزل)څخه ملا تړ کوي. د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي له مینځه وړلو د صندوق د فعالیتونو کړنلاره(طرزالعمل) بشپړ شوېدی او په اوس وخت کې د هغې د تمویل په اړه وړاندیزونه تر څیړنې لا ندی دي.همدارنګه یونیفیم د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي د له مینځه وړلو د مشورتي ډلې میاشتنۍ غونډه جوړه کړېده او د آسانتیاوو د برابرولو، او اړونده منابعو ته د لا سرسي د کچې د زیاتولو، او د خپلو غړیو تر مینځ یې د معلوماتو او نظریاتو د راکړې ورکړې په موخه انترنیت پاڼې ته پراختیا ورکړېده.همدارنګه، یونیفیم د ښځو چارو وزارت د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي د له مینځه وړلو د کمیسیون سره تخنیکي مرستې کوي او د نوموړی کمیسیون د دارالا نشا په توګه دنده ترسره کوي.همدارنګه، د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي په اړه د یوه لومړني او ثانوي دیتابیس څخه ملا تړ شوی چې موخه یې په ټولوهیواد کې د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي د له مینځه وړلو د پیښو په اړه د آمارو او أرقامو د راټولولو د بهیر د ښه کول دي .

❑ ـایی ـواکمنتیا او اقتصادي پراختیا

د ځایي خلکو د ځواکمن کولو او اقتصادي پراختیا پروګرام د افغانستان په شپږو ولا یتونو کې هغو کوچنیو نادولتي موسسو ته چې پروژې تطبیقوي، د وړیا مرستو د ورکولو له لیاری مرسته کوي. همدارنګه دا پروګرام د کوچنیو پوروونو د ځایی او نړیوالو موسسو سره مرسته کوي ترڅو د بیوزلو ښځو ته د پوروونو د ورکولو له لیاری د سپما خدمتونه وړاندی کړي. په ټولیزه توګه، د ۲۰۰۳ کال راپدیخوا، ۱۲،۶۶۰ ښځو اونج ـونو د دی پروګرام د بیلا بیلو پروژو څخه ګټه اخیستده:

- ښځو د هغو ښځو سره د مرستې په موخه چې د جګړې څخه وروسته روحي ستونزو او فشارونو ۶۰۰ سره مخامخ وی، په ټولنیزو رواني روزنیزو کورسونو کې ګډون کړی او په دی برخه کې تر روزنې لا ندی نیول شویدي ،
- ښځو اونج ـونو د کمپیوتر او انګلیسي ژبې د زده کړی اړونده ګډو روزنیزو پروګرامونو ۱،۳۸۸ کې برخه اخیستې چې د کمپیوتر او انګلیسي ژبې د زده کړی په برخه کې هغوی په اساسي مهارتونو باندی سمبالوي،
- ښځې د لویانو د سواد د زده کړی او د روغتیا او چاپیریال ساتنې اړونده مسایلو په برخه ۱،۱۰۰ کې تر روزنې لا ندی نیول شویدي ،
- ښځې د روغتیایي ښوونو او حقوقي مشورو اړونده مسایلو په برخه کې تر روزنې لا ندی ۱،۰۶۰ نیول شویدي ،
- ښځې د سواد د زده کړی، روغتیایي ښوونو او د حقوقو څخه د خبرتیا په برخه کې تر ۴،۷۹۶ روزنې لا ندي نیول شویدي ،
- ښځو د کوچنیو مالي موسسو له لیاری، پورونه تر لا سه کړیدي ۸۹۵،
- ښځې تر چرګانو د ساتنې او روزنې او شخصي او محیطي روغتیا ساتنې په برخه کې تر ۵۵۰ روزنې لا ندی نیول شویدي ،
- ښځې د حرفوي تعلیماتو او عاید راوړوونکو فعالیتونو لکه خیاطۍ، پټو اوبدلو، بوټ ۱،۳۸۱ جوړولو، د شاتو د مچیو د روزلو، د ښکلا د سالونونو د جوړولو، د څارویو د روزنې، د ګلا نو د روزنې، د صابون د تولید او د سبو د تولید په برخو کې تر روزنې لا ندی نیول شویدي ،
- ښځې د ظرفیتونو د لوړولو په برخه کې تر روزنې لا ندی نیول شویدي، او ۸۰۰
- ښځې د مدني حقوقو د خبرتیا په برخه کې تر روزنې لا ندی نیول شویدي ۹۰.

د ۲۰۰۷ کال د جون د میاشتې راپدیخوا، یونیفیم د نادولتي موسسو سره مرسته کړیده ترڅو د معیشت اړونده پروژې چې د لویانو د لیک لوست زده کړه، شخصي او محیطي روغتیا ساتنه، او قانوني حقوقو اړونده مسایل په کې شامل دي، تطبیق کړي .

- ښځې د لویانو د لیک لوست د زده کړی او شخصي او محیطي روغتیا ساتنې په برخه کې تر روزنې ۵۲۰ لا ندی دي،
- ښځې د غذایي موادو د پروسیس، وچو میوو او لیک لوست د زده کړی په برخه کې تر روزنې لا ندی دي ۳۰،
- ښځې د شاتو د مچیو د روزنې او د لویانو د زده کړی په برخه کې تر روزنې لا ندی دي ۷۰،
- ښځې د شاتو د مچیو د ساتنې او روزنې او د لویانو د زده کړو په برخه کې تر روزنې لا ندی دي ۳۰،
- ښځې د کمپیوتر او انګلیسي ژبې د زده کړی په برخه کې تر روزنې لا ندی دي ۴۰،
- ښځې د څارویو د روزنې، ویش، روغتیایي لومړنیو معلوماتو او لیک لوست د زده کړی په لومړني کورس کې تر روزنې لا ندی دي ۴۰ ،
- ښځې د لیک لوست د زده کړی، چرګانو د روزنې او ساتنې او روغتیایي زده کړو په برخه کې د روزنې ۷۰ لا ندی دي،

UN Joint Initiatives

http://afghanistan.unifem.org/

Geographic Coverage

- ښځې د کوچنیو پورونو اړونده پروژو په برخه کې تر ۲۵۰ روزنې لا ندې دي،
- ښځې د انترنیت څخه د استفادې په برخه کې د دوو کالو لپاره د انترنیتي خدمتونو له لیارې د ۵۵۰ هغوی د عاید زیروونکو فعالیتونو په اړه د معلوماتو د ترلا سه کولو په موخه د روزنې لا ندې دي، او
- ښځې/نجونې د ښځو لپاره په تعلیمي پروګرام کې د ۳۸۰ روزنې لا ندې دي.

د موسساتو د ظرفیتونو لوړول

یونیفیم د حکومت دننه د جنسیت د مسالې د لا پراختیا په برخه کې د موسساتو د ظرفیت د لوړولو، په تیره بیا د ښځو چارو وزارت له لیارې چې د ښځو د پرمختګ په برخه کې د مخکښو وزارتونو څخه شمیرل کیږي، مرسته کوي.

*د افغانستان د ــ و لپاره د ملي کړنلا ر چمتو کول او تصویب: یونیفیم د ښځو چارو وزارت سره د دوو کلنو سلامشورو د بهیر په ترسره کولو کې مرسته وکړه چې پایله یې د افغانستان د ښځو لپاره د ملي کړنلا رې چمتو کیدل وو چې د افغانستان د ترون او د افغانستان د ملي پرمختیایي ستراتیژۍ د تر ټولو معیارونو څخه شمیرل کیږي. د افغانستان د ښځو لپاره ملي کړنلا ره د ۱۷ وزارتونو له خوا تایید شوی، د هیواد د ولس مشر او د کابینې د ټولنیزو چارو د کمیټې د تایید وروسته کړځیدله چې په نږدې راتلونکې کې به د تطبیق چارې په رسمي توګه پیل شي.

*د افغانستان په ملي پرمختیایي ستراتیژ کې د جنسیت د مسالې شاملول: د نورو نړیوالو سازمانونو سره په ګډه، یونیفیم د افغانستان په ملي پرمختیایي ستراتیژۍ کې د جنسیت د مسالې د شاملولو په کار کې د ښځو چارو وزارت سره مرسته کوي. یو لړ معلوماتي غونډې جوړې شوې ترڅو د ولایتونو ښځې په دې وتوانیږي په هغو غونډو کې ګډون وکړي چې د افغانستان د ملي پرمختیایي ستراتیژۍ په اړه د ولایتونو په کچه جوړیږي او داسې یو سند به چمتو شي چې په عمومي ژوندانه کې د کلیوالي ښځو د ګډون په وړاندې په موجودو ستونزو باندې د برې پر لا رو چارو باندې رڼا اچوي. همدارنګه، د ښځو چارو وزارت سره مرسته شویده تر څو د تخنیکي ریپوټونو اړونده اسناد چمتو شي، د وزارتونو/ سکتورونو په ستراتیژیو کې د جنسیت مساله شامله شي، د افغانستان د ملي پرمختیایي ستراتیژۍ د مشورتي ډلو له خوا د جنسیت اړونده محتویات تحلیل او وڅیړل شي، او د ښځو چارو وزارت او د افغانستان د ملي پرمختیایي ستراتیژۍ د دارالا نشا د جنسیتي عدالت اړونده د دوهم مشورتي ګروپ اړونده کاري ګروپ، او د جنیست اړونده د ګډې مسالې د مشورتي ګروپ ګډې غونډې جوړې شي او د هغو سره تخنیکي ملا تړ وشي او چارې یې سمبالې شي. همدارنګه، یونیفیم د افغانستان د ملي پرمختیایي ستراتیژۍ او د ښځو چارو وزارت د نورو ملا تړ کوونکو سره د جنسیتي عدالت د ګډې مسالې اړونده د ستراتیژۍ په چمتو کولو کې د پام وړ مرسته کړیده.

*د افغانستان د ــ و د ملي کړنلا ر لپاره د پیاوړو میکانیزمونو امتحاني تطبیق او تاسیس: د ناروې او ایتالیا د حکومتونو له لیارې، یونیفیم د افغانستان د ښځو د ملي کړنلا رې اړونده پروژو د امتحاني تطبیق په برخه کې، د جنسیت د میکانیزمونو پیاوړتیا، د جنسیت په اساس د بودجې د جوړولو، او د جنسیت او احصاییې په برخه کې د حکومتي ظرفیتونو د لوړولو په موخه د ښځو چارو وزارت سره مالي او تخنیکي مرستې کوي. نوموړې امتحاني پروژې په لا ندې برخو کې دي: ترانسپورتي وسایلو ته د یو شان لا سرسي څخه ملا تړ، د نفوسو د هغې ملي پالیسۍ څخه ملا تړ چې د جنسیت په وړاندې حساسه وي، په دولتي دستګاه کې د ښځو د مشرتابه او ګډون څخه ملا تړ، د ښځو د حقوقو څخه ملا تړ او په دیني فعالیتونو کې د هغوی ګډون، د جنسیتي برابرۍ په برخه کې د مخابراتي ستراتیژۍ چمتو کول او داسې نور مسایل

په ــ و پرو ګرامونو کــ ــ ون:

یونیفیم په اوس وخت کې د افغانستان د حکومت او ملګرو ملتونو په یو لړ ګډو پروګرامونو کې د یوه فعاله شریک په توګه عمل کوي. په دې پروګرامونو کې د میندو د مړینې د کچې راکمول، د کارۍ لیک لوست د زده کړې اړونده ګډ نوښت او د نجونو د ښوونې او روزنې اړونده نوښتونه شامل دي.

همدارنګه یونیفیم د ځواکمنتیا په موخه د لیک لوست د زده کړې د نوښت څخه ملا تړ کوي او د یوناما، د افغانستان د بشر د حقوقو د خپلواک کمیسیون او نورو ارګانونو سره په ګډه په یو لړ ګډو نوښتونو باندې کار کوي چې موخه یې د جګړې څخه د ښځو د شفاهي تجربې د تاریخ د راغونډول او همدارنګه د ښځو په وړاندې د تاوتریخوالي د پیښو اړونده د یوه ډیتابیس چمتو کول او پراختیا ده.

د یونیفیم د فعالیت ساحه

*یونیفیم په کابل کې یو مرکزي دفتر لري او همدارنګه د هیواد په شپږو ولا یتونو لکه هرات، ننګرهار، پروان، کاپیسا، پنجشیر، او غزني کې کار کوي چې د هرات، غزني او پروان په ولا یتونو کې د سمون څانګې لري.

---

http://afghanistan.unifem.org/